

פרוטוקול מס' 9/ב

מישיבת ועדת העבודה
שהתקיימה ביום רביעי, י"ב בשבט תשי"ג (28.1.1953)
(בשעה 9.00)

חברי היועדה:

נוכח ר:

- ה. ברגל - היו"ר
- ב. אבנאל
- ש. גרידי
- ח. למדן
- א. מסופ
- ר. שרי
- א. תבורי

סוזמנים:

- ד"ר לוזן - מטעם משרד העבודה.
- ה' מילשטיין (
- ה' אלמוזליצו) נציגי מרכז הלשכות
- ש. כהן (
- ס. עציון (

חסרי:

- ע. גוברין
- ב. צ. הראל
- ד. בסתוני
- א. וילנסקה
- פ. חמדאן
- ז' טברסקי
- ב. מינץ
- ס. קלמר
- א. שוטסק.

סדר-היום:

- א) חוק לתיקון חוק שירות מילואים (תגמולים) תשי"ג - 1953.
- ב) מצב התעסוקה.

היו"ר ה. ברגר:

אני פותח את הישיבה.

אנו צריכים לשמוע את נציגי מרכז הלשכות בענין מצב התעסוקה, אבל לפני כן אתן את רשות הדיבור ליו"ר לוסן בענין החוק לתיקון חוק שירות סילואים (תגמולים).

ד"ר לוסן:

חברי הועדה בודאי יזכרו, כי בסעיף 5 של חוק המילואים (תגמולים) מטנת תשי"ב - 1952 נקבע מינימום ומכסימום לחישוב התגמולים של אנשי העתודות. המינימום נקבע אז ל-70 ל"י והמכסימום ל-110 ל"י. בינתיים קיבלה הכנסת את החוק לתיקון חוק שירות המילואים (תגמולים), אשר בו ניתנה סמכות לשרת העבודה לשנות בתקנות לעתים סוזמנות את סעיף 5 (ב) של החוק. עכשיו מתכוונת שרת העבודה להכניס את השינוי הזה בתקנות ולהציע שמכסימום התגמולים ייקבע ל-150 ל"י והמינימום - 90 ל"י.

ברצוני למסור לכם איך הגיעה שרת העבודה להצעה הזאת. המינימום של 70 ל"י והמכסימום של 110 ל"י בסעיף 5 (5) של החוק הנ"ל נקבעו בפברואר 1952, בזמן שהכנסת קיבלה את החוק. אמנם כבר אז נשמעו הצעות לשנות לא רק את המינימום שבהצעת החוק, אלא גם את המכסימום, אולם דעה זו לא נתקבלה ע"י הכנסת.

סדר יוקר המחיה היה בפברואר 1952 120 נקודות ולפועלי תעשייה נשתלמה תוספת לפי 107 נקודות. בדצמבר 1952 היה סדר יוקר המחיה 178 נקודות ובמחצית השניה של חודש דצמבר השתלמה לעובדי התעשייה תוספת יוקר לפי סדר של 175 נקודות. אם נבסס את השינוי של המינימום והמכסימום על המספרים הנ"ל, נקבל את הסכומים הבאים: מכסימום 110 ל"י פחות 20 נקודות, שהם 16 ל"י. אז תהיה נקודת הטווא - 94 ל"י. תוספת יוקר של 75 נקודות על 80 הל"י הראשונות תיתן מכסימום חדש של 154 ל"י, או בסעוגל - 150 ל"י. באופן מקביל נגיע למינימום של - 98 ל"י. שרת העבודה מציעה לקבוע את המכסימום ל-150 ל"י ואת המינימום ל-90 ל"י.

אנו חייבים לנהוג זהירות ביחס לקביעת הסכומים האלה. אמנם עד עכשיו האחוז וחצי, אשר משתלם ע"י המעבידים, הספיק בהחלט בכדי לכסות את הוצאות התגמולים, אבל קרן ההשוואה שרם הקיפה ושרם קיבלה את כל התביעות של כל העובדים ולכן אנו עלולים לעמוד בפני הפתעות. איננו חושבים שרצוי להגיע ע"י עליות נוספות לידי מצב שנצטרך אולי להגדיל את הסכומים לקרן השוואה. לכן מציעה שרת העבודה את ההצעות הנ"ל.

אנו מעוניינים שועדת העבודה תאשר עוד היום את ההצעות הללו, כדי שהן תקבלנה תוקף מה-1 לפברואר ש.ז.

היו"ר ה. ברגר:

אינני חושב שאנו צריכים לעמוד פה על ההפרש בין 150 ל-154 ל"י, שהיה יוצא אילן היסודי זאת בריוק לפי האינדקס, כי בסופו של דבר, קודם כל, הרי אלה הם רק סכומים לחישוב; נוסף לזה, עצם התשלום הרי מחושב כך שכאשר האדם יוצא לעתודות, לא פחזירים לו את כל השכר. מכיון שהאינדקס בכל זאת משתנה, השאלה היא, באיזה הפרשי זמן ייעשו השינויים בגובה התגמולים. בזמן הדיון על החוק לתיקון חוק שירות המילואים, היתה הסתייגות של חבר הכנסת בסתוני, שלא קיבלו אותה, לקבוע את השינויים בכל חדשיים. בכל זאת, אני חושב שאם השינויים ייעשו כל 3 חדשים, יהיה זה פחות או יותר בסדר.

28.1.53

ח. למדן:

אני מציעה לוועדת העבודה לקבל החלטה, המתייבת את משרד העבודה להופיע בפניה

מחדש בעוד שלושה חודשים.

היו"ר ה. ברגר:

איננו יכולים לקבל החלטה כזאת, אין לנו סמכות כזאת, מפני שאת התקנות

האלה מתקינה שרת העבודה באישור ועדת העבודה, אולם אפשר להביע משאלה, שאנו סבורים כי השינויים האלה צריכים לחול בדרך כלל יחד עם השינויים בגובה המסכורת המסתבית לפי תוספת היוקר.

ד"ר לוטן:

ועדת העבודה קיבלה פעם החלטה, לקבל סדרי פעם בפעם דו"ח על התפתחות קרן

ההשוואה. אולי אפשר היה ללכת בדרך זו, שהוועדה מחליטה לקבל בעוד שלושה חודשים דו"ח על התפתחות העבודה בקרן ההשוואה, ולאור הדו"ח היא יכולה אז לדון ולהביע מסאלות לשרת העבודה.

ד. שרי:

הייתי מסליץ בפני שרת העבודה לחתור לקראת ביטול הפרש בין הסכום שנקבע

כתשלום לעתודאים לבין הסכום שהיה יוצא אילו השוו זאת בדיוק לפי האינדקס, הפרש הוא קטן, אין בו ערך מעשי, אך יש בו ערך מוסרי ועקרוני. אינני מציע לעשות זאת כבר היום, אני רק מעמיד זאת לתשומת לב שרת העבודה והעוסקים בזה.

ב. אבניאל:

אני רוצה, ראשית כל, להבין: האם ההפרש הזה טעליו דיבר חבר הוועדה

שרי נובע מתוך כך שהעתודאי מקבל רק חלק פרופורציונלי ממסכורתו, או נובע מתוך כך שאין אנו נותנים לו את ההתיקרות, אפילו בהתאם לאותו יחס שקבענו לז?

ד"ר לוטן:

התשובה היא חיובית ביחס לסאלה השניה, ישנו הפרש קטן בין עליית האינדקס לבין

עליית המכסימום והמינימום. שרת העבודה חשבה, כי הפרש זה מוצדק כעת לאור העובדה שאין לנו עדיין תמונה טלאה על הפתחיות של קרן ההשוואה, ושאנו רוצים למנוע בכל התנאים את הצורך בגזעלת האחוז של השתתפות המעבידים בקרן ההשוואה, אם תהיה לנו תמונה מקיפה יותר, נוכל להגיד בוודאות לאיזה תוצאות כספיות יביא שינוי כזה.

ב. אבניאל:

אם כך, לא רק שאני תומך בהצעת חבר הוועדה שרי, כי אם מרחיק לכת ואומר:

אם מצב קרן ההשוואה יהיה בעוד כמה חודשים רע יותר, יש יותר צדק והגיון לקצץ בכלל בגובה התשלום שצריך לתת לעתודאים, מאשר לא לתת לו את ההתיקרות, ובפרט כאשר ההבדל הוא כה קטן. יש לזה ערך גם מבחינה מסיכולוגית.

היו"ר ה. ברגר:

איני מסכים לדעתו של חבר הוועדה אבניאל, המצב הוא כזה: הקרן מסתדרת ע"י תשלומים

של אחוז מסויים מסכר העבודה, במצב הנוכחי, צריך לשלם לעתודאים כעבר חצי שנה מתוך אותה קרן כבר לפי חישוב אחר. השאלה של מכסימום ומינימום אינה כל כך מכריעה בעניין זה; רוב הכסף הרי הולך לתשלום בין שני התחומים האלה, וזה מסתנה באופן אוטומטי לפי שינוי שכר העבודה. כאשר יש עלייה באינדקס, הקרן מקבלת תשלומים לפי דרגת שכר נמוכה יותר ומשלמת לפי דרגת שכר גבוהה יותר. אילו לא כן, אני מניח שהיו באים

לכלל מסקנה, שאחוז וחצי הם יותר מדי. מכון זה נחוץ כדי להוביל את עלית האינדקס, לשנות את אחוז התשלום לעתודאים, ז, א, , שינוי החוק, בעצם, הפגיעה היא יותר במכסימום, גם במינימום יש פגיעה, אבל הפגיעה הזאת אינה כל כך מכריעה. אין זה נוגע למקרים רבים.

אני מניח שאנו יכולים להתאחד גם על הצעתו של ד"ר לוטן וגם על הצעתו של חבר הוועדה שרי. קודם, כל, נבקש להמציא לנו כל שלושה חדשים דו"ח על התפתחות קרן ההשוואה. אגב הדו"ח הזה נעלה את שאלת שינוי התגמולים לפי האינדקס, במקרה שורת העבודה לא תציע שינוי כזה. נוכל גם לבקש לדייק, להבא בכל האפשר בקביעת התשלום לעתודאים על פי האינדקס.

ח. לסדן: גובה תשלום התגמולים נקבע גם בהתאם לתשלום שהעתודאי עצמו מקבל. האם אין

שינוי גם בזה?

ד"ר לוטן: אין שינוי בזה. ישנה עכשיו הצעה פנימית של משרד הבטחון לשינוי גובה התשלום הניתן לעתודאי עצמו, אבל אנו נעמוד על כך שאם יהיה שינוי בגובה התגמולים, הוא לא יהיה רק ביחס לסעיף הזה, אלא גם ביחס לתשלום שמקבל העתודאי עצמו.

בנוסף לכך, את הסכומים האלה קבעה הכנסת בחוק, ואין בידי המססלה לשנות זאת מבלי לשנות את החוק, היינו, לקבל את אישור הכנסת.

ברצוני למסור לוועדה עוד עובדה חשובה:

המסוצע של השכר שעליו מזהירים המעבידים בזמן הגשת הדו"חים הוא 100-115 ומכסימום השכר שרוב המעבידים מזהירים עליו הוא מסביב ל-150 ל"י. גם זה מצדיק את הצעת שרת העבודה.

ה ח ל ט ה: הוועדה מאשרת את התקנות, כפי שמציעה שרת העבודה.

הוועדה מביעה את המטאלה, שהדו"ח על קרן ההשוואה יוגש לפנייה בעוד שלושה חדשים, ושורת העבודה תשתדל להבא לדייק יותר בחישוב התגמולים ולחתור לקראת ביטול ההפרש בינם לבין הסכום שהיה מתקבל אילו היסבו זאת בדיוק לפי האינדקס.

מצב התעסוקה בארץ:

היו"ר ה. ברגר:

אנו מקדמים בכרכה את נציגי מרכז
הלשכות, אמסור להם את רשות הדיבור.

ה' מילשטיין:

ארשת לעצמי להציג בפניכם כמה בעיות
אשר מעיקות עלינו כתוצאה מהמצב שאנו
חיים בו. אשתדל לעשות זאת בקיצור, בכדי לתת אפשרות לחברי להוסיף
על דברי וגם בכדי שחברי הועדה יוכלו להציג את סאלותיהם.

1. המצב בעבודה ועומק חוסר-עבודה.

אינני מתכוון לציין עתה את המספרים של חוסר העבודה, לפי הטבלה
שהנחנו לפניכם תוכלו לראות זאת, לא רק בעית מספר מחוסרי העבודה
כעיק עלינו, אלא עומק האבטלה. אנו חיים במצב שחלק ביכר מהפועלים
במצאים בעומק אבטלה של למעלה מחדשיים, ויש כאלה שאף הגיעו ל-80-60
ימי אבטלה, פועל שנפלט מסקום עבודתו, אם זה בבנין, פקידות, חרושת,
או עבודה אחרת, עומד בתור 80-70 יום בטרם יכול לקבל יום עבודה.
אותנו מעסיק מצב חמור זה של עומק חוסר העבודה. אם תעברו על הטבלה
של הטובטלים, תראו כי בחודש דצמבר הגענו ל-15 אלף פועלים טובטלים,
אם תתבוננו בטבלה של המסומצע היומי של סידורי עבודה, תראו שתנועת
הסידורים היא חלשה ביותר.

חשבנו שהמצב יסופר באיזור ההדרים

ושעד אפריל לא יהיה חוסר עבודה, אולם הפליטה הגדולה בתעשייה,
השפייעה לא במעט על איזור ההדרים; לערות זה שהמסיף הוא במלוא
הקפון, ישנו חוסר עבודה לא קטן באיזור זה. אזי מניח שכ-3 אלפים
איש ייקלטו בעבודות הקסיף, כך שבכל זאת נעמוד במושכות ההדרים לפני
4 אלפים מחוסרי עבודה.

ברצוני גם להפנות את שימת לבכם, שאנו

עומדים בפני קליטה נוספת בלשכות העבודה בעקבות הצמצומים החדשים.
בחיפה בלבד תקלוטנה לשכות העבודה כ-1500 מחוסרי עבודה, רשימת
הפיטורים כבר הוכנה, יש גם אי-אלו מפעלי התעשייה שלשכת העבודה
מעודדת אותם לחילופים בעבודה, תל-אביב, למשל, היא עיר שעבדו בה
ועובדים בה מאוח פועלים ככל הטביכה, החל מנתניה, חדרה ועד ראשון-
לציון ורחובות, אמנם בתל-אביב פוטר הרבה יותר פועלים מאשר לשכות
העבודה בתל-אביב קלטו, אך זה משפיע על קליטת לשכות העבודה שמסביב
לתל-אביב.

אנו עומדים בפני פיטורים גם במנגנון

הממשלה, אינני יודע את המספר, אבל ברור איפוא שהמדובר הוא ב-אלפיים
איש או למעלה מזה. אין זאת אומרת שאלפיים איש אלה ייקלטו בלשכות
העבודה, חלק מהם ימצא את סידורו באיזה שהוא אופן, הרע הוא שהפיטורים
הם גם מבחינת היעילות ולמעטת לשכות העבודה נופלים דוקא הפקידים
מסוגים נמוכים, שקליטתם בשוק החופשי תהיה קשה יותר.

גם בצבא פוטרו אזרחים רבים, אך אנו

עומדים בפני פיטורים נוספים של קרוב ל-1500 איש, אשר יגיעו ללשכות
העבודה בתל-אביב, חיפה ומושבנות הדרום.

אשר לפיטורים במנגנון הממשלה, איננו

מזיעים לא לפטר את האנשים שאינם יעילים, אך מבקשים לזאית לפחות
את קצב הפיטורים, מפני שזו תהיה מעטת לא קלה על לשכות העבודה.

ע.ע.

גם בתעשייה אנו עומדים לפני צמצומים, הפליטה בתעשייה היא גדולה, גם במפעלים שהפועלים בהם מתחלפים, לא יוכלו להספיק בכך זמן רב, הגענו למצב שפועלים אשר עבדו 9-8 שנים במקום עבודה אחד, נפליטים מהעבודה והמפעל נסגר למחצה; או עומד להיטגר, ע"פ הפניית חמרי גלם למפעלים מסויימים, ואפשר היה לעכב באופן שיטתי את הצפת השוק במספר כה גדול של מובטלים.

אעבור לשטח אחר, כולנו קידטנו בכרכה את הבקשה להפנות את הפועלים לאפיקים פרודוקטיביים ולא ליצור טתם עבודות ציבוריות, אילו היינו מדברים לפני שנה על תכנית של העברת פועלים מתל-אביב, חיפה, חדרה או מקום אחר והפנייתם לנגב או לעבודה אחרת, אין לי כל ספק שהתכנית היתה ניתקלת בקשיים הרבה יותר גדולים מאשר היום, מבחינת נכונותם של הפועלים, היום מוכן הפועל ללכת לאן שישלחו אותו, גם לעבודה חקלאית, אף פיריון העבודה עלה, כי הפועל מעונין לשמור על מקום עבודתו, כיום יכולנו להפנות את הפועלים לאפיקים פרודוקטיביים, לאו דוקא באיזור מגוריו של הפועל.

ב. אבניאל: מה ביחס למגורים באיזורים אלה?

ה' מילסטין: פעם דיברו על סידור מחנות כפי שעשו בזמן הכריטיים, אך היות ואנו חיים במצב של חוסר עבודה בכל האיזורים, אין צורך בזה.

אנסי לשכות העבודה עודדו על ידי שיחות וע"י תעמולה העברת אנשים מהעיר אל הכפר, אך לא מספיק לרשום אותם, ישנה תנועה גדולה וישנו רצון ללכת לכפר, התנועה הזאת יכולה להייהפך לתנועה רצינית לו היו מתחילים בפעולה, לו היו האמצעים הדרושים לכך, אין כל ספק שזה היה שקל במידה ניכרת על מצב העבודה.

ישנה גם בעיה שניה, יסגן מועצות מקומיות, מועצות איזוריות ועיריות שהפועלים בהן לא קיבלו את שכרם החל מאוגוסט או ספטמבר, דבר זה גורם לקשיים רבים, כי גם ההון החוזר של לשכות העבודה מוקפא, רק השבוע היינו עדים לתופעה מאוד לא נעימה במסמיה, כאשר רקע ההפגנה היה, סמועה איזורית לא יכלה לשלם את שכר פועליה מספטמבר, כאשר האוצר לא העביר אליה את הכספים הדרושים.

למרות זה שהמצב הוא קשה ונפליטים בעיקר מחוסרי מקצוע, במקום ליצור עבודות בלתי פרודוקטיביות, רצוי יותר היה לנצל את הכספים האלה להכשרה מקצועית, לצערנו, ההכשרה המקצועית כמעט שהושתקה.

כתוצאה מהמצב שאנו נתונים בו, בתקלות לשכות העבודה בבעיה של מובטלים בכוסר עבודה, שרת העבודה דיברה בכנסת על אלפיים איש כאלה, אינני רוצה לחלוק על המספר הזה, אם כי אין כל ספק שהוא גדל, העליה הביאה אנשים בגיל שקשה לסדרם בעבודה, בזמן שמצב העבודה היה תקין, עשו לשכות העבודה המדר עם כמה מפעלים להעסקת מספר מסויים של אנשים כאלה, אך עם חרפת המצב נפלטו אנשים אלה מעבודתם, מצבם של אנשים כאלה מתחיל להדאיגנו, כי יש ליצור עבודות מיוחדות לאנשים אלה, ולא בכל רשות מקומית ניתן הדבר להיעשות. אנו חושבים שועדת העבודה יכולה לתרום את תרומתה לבעיה זו ע"כ שתזרוז את קבלת חוק החצרנים, אשר יוכל ליצור עבודה למאות אנשים, אינני קובע מי ישא בהוצאות, הדיירים או בעל הבית, אבל אין ספק שלו הכנסת היתה מחוקקת חוק כזה, כל המוסדות הציבוריים היו נרתמים לפעולה זו ומארגנים עבודה למאות מפרנסים.

למען להבטיח 15 ימי עבודה למבוטלים
עד ל-31.3.53 (סוף שנת התקציב הנוכחי) יש צורך ביצירת 500,000 ימי
עבודה, אנחם אנו מבקשים לציבורי העבודה הקצבה כספית מהממשלה ע"י
הגורמים הללו: עיריות, מועצות איזוריות, יעור, חברת המסעים, דחק,
מ.ע.צ., האפוסטרופוס,
אין לנו תכנית מדוייקת לפועלות.

כמידה שאפשר יהיה להתאים עבודה לפועלת, הדבר ייעשה. הצרה היא שאין
מה לחלק, ועל כן יש צורך לדאוג לעבודות מיוחדות גם לפועלות, בכדי
להקל על מצבן. ישנו הסכם עם איחוד הקיבוצים להעברת 300 בחורות לעבודה
בקיבוצים, תוך הבטחה של 35 ל"י בחודש לכל בחורה, אשר תקבל גם כלכלה,
גם לינה, יום חופש בשבוע והוצאות נסיעה. הבחורות המועמדות צריכות
להיות רווקות עד גיל מסויים וצריך להיות להן מושג אלמנטרי של חיי
חברה. הפעולה הזאת טרם הוכחרה בהצלחה.

עובדי לשכות העבודה עומדים בפערכה

קשה הם עומדים לא פעם תחת לחץ קשה, תחת סירור קשה וישבן חופעות
מדאיגות מאוד של מעשי חבלה. היתה פעם פנייה של שרת העבודה לשר המטרה,
שתינתן העזרה הדרושה בזמן התקפה על עובדי הלשכות, אנו חושבים שצריך
לעשות איזו פעולה נוספת, אולי מתן חסינות מיוחדת לעובדי לשכות העבודה,
כי הבעיה היא רצינית וממורה מאוד.

אני רוצה לעבור לסעיף האחרון - חוק
ארגון התעסוקה. כמובן שבזמן חוסר עבודה, מצב העבודה הכללי מאורגנת
נעשה הרבה יותר חסור גם מצד הפועל וגם מצד בותן העבודה. איני יכול
להגיד לכם מהו אחוז העבודה הכללי מאורגנת, אבל האחוז הוא רציני.
דוקא במצב קשה זה, לו לשכת העבודה יכלה לשלוט בשוק העבודה, היה זה
סוסיף מקומות עבודה לחלוקה בין מחוסרי העבודה, פקל על המאורגנים
ועל חלוקת עבודה צודקת. אנו מתלבטים מאוד בשאלה זו, כאשר שרת העבודה
הופיעה לפני מזכירי לשכות העבודה, חוץ ממצב העבודה, דיברו רבות בנושא
זה, אם חוק ארגון התעסוקה אינו יכול להתקבל מיד על ידי הכנסת, אילו
שרת העבודה היתה מקבלת סמכויות מיוחדות בענין זה, היה זה עוזר לנו
בחלוקת עבודה צודקת בין דורשי העבודה.

ה' אלמוזלינו:

נשאלה השאלה, מהיכן נפלטים מחוסרי
העבודה. בכל איזור יש לפליטה סיבה
משלה, מחוסרי העבודה באיזור חולון נפלסו מתעשייה ובנין, מחוסרי העבודה
מהשפלה והגליל נפלסו בעיקר מצמצום עבודות ציבוריות. קליסת מחוסרי
העבודה בלשכות העבודה היא בעיקר: מבנין - למעלה מ-10 אלפים איש;
מתעשייה - כמה אלפים איש; מעבודות ציבוריות - 6 אלפים איש. הפליטה
סורגשת בעיקר בין הפועלים הפשוטים.

תפקידה העיקרי של לשכת העבודה הוא -

אספקת עבודה, אולם זכות קיומה של לשכת העבודה היא, אם יש לה מחזור
של סידורי עבודה. אנו נמצאים במצב כזה, שאם ניקח את חודש דצמבר
לדוגמה, הרי מלבד שני איזורים שבהם עוסקים בקסיף ושעל כל 100 מחוסרי
עבודה שנרשמו, סודרו 14 איש, בערך - הרי בצפון סודרו רק 6%, בחיפה -
3%, בתל-אביב - 9%, בדרום - 9% וכירושלים - 6%, ז.א., על כל מאה איש
שנרשמו כמחוסרי עבודה, קיבלו את סיפוקם רק 6-7-8 איש, והשאר נשארו
ללא סיפוק. המצב הוא קשה מאוד, ולכן גם התכנית שאנו מציעים היא
תכנית ביניים עד לשנת הכספים החדשה. אח"כ צריך לדון על תכנית מרחיקת
לכת, אשר תהיה מנוסחת על פיתוח ועבודות פרודוקטיביות, מה שאנו מציעים

כתכנית בינים הן עבודות הניתנות לביצוע מיד, יש רק להקציב את הסכומים הדרושים. לא הבאנו בחשבון עבודות חקלאיות ועבודות בנין, כי הן תחלנה לקלוט פועלים רק בעוד זמן מה, הן לא תהוונה מקור לתוספת מקומות עבודה.

צריכה לבוא תביעה נמרצת גם לסוכנות וקרן הקיימת לא להכשיל את ההכרזות ואת התכנית להגברת היציאה לכפר, היות ואנו נתונים כיום במצב שמצד אחד נעשית פעולה לדרבן את התהליך הזה, ומאידך אנו מוצפים יום יום בכתבים ומשלחות של מושבים שעירים וכפרי עבודה שהסוכנות וקרן הקיימת הבטיחו לספק להם עבודה והם שולחים אותם אלינו לקבלם כפועלים שכירים. נוצר מצב כזה שבמקום הליכה לכפר, ישנה זרימה מהחקלאות לעבודה שכירה. מצב זה נובעות סכנות רבות. זהו אחד המקורות העיקריים לעבודה בלתי מאורגנת, כי לפי התקנות שלנו איננו רושמים אותם בלשכות העבודה, והם מציפים את שוק העבודה. קיימת גם סכנה נוספת: פועל שהסתדר בעבודה שכירה, תהיה לו נכונות להזניח בכלל את המושב, ביחוד אם הסתדר במקום המבטיח לו עבודה סדירה. על כן, אני חושב שצריכה להיות תביעה ולחץ מכסימלי בענין זה, כי תופעה זו קיימת באיזורים רבים.

צריך להיות טיפול לאספקת חמרי גלם לתעשייה, היות ובכל זאת זהו אחד הענפים העיקריים. הענף הזה הולך ומצטמצם גם לפי נתונים סטטיים שישנו צמצום ב-10%. גם היבוא ללא תשלום הרם מפעלי תעשייה מסויימים כמו: זכוכית, בוכנות, ברגי עץ וכדומה, ובענין זה אין כל הצדקה.

הסבל מחלק כיום בעיקר בין העולים

החדשים, וזוהי גם בעיה סוציאלית, חברתית, טדינית שמדרגה ראשונה. הסבל בין העולים החדשים מרוכז בעיקר בין יוצאי המזרח, וישנה אצלם הרגשה מסויימת, כי יתכן שהטיפול אינו מספיק. אינני מקבל זאת, אבל אנו צריכים לעשות פעולה לשחרר אותם גם מהרגשה זו. אחוזי עדות המזרח בין מחוסרי העבודה הוא 80-85%.

ש. כהן:

מטרת המשלחת שסוגרה לוועדת העבודה היא פשוטה בתכלית. אין בכוונתנו

להעמיד את הועדה על חומרת המצב, מאחר שהכנסת כבר שמעה את דברי שרת העבודה בענין זה, רצינו להעלות את הבעיות בפני אותה ועדה, העומדת בחזית עניני עבודה, חשבנו שנוכל לדבר יותר אל לבם. אנו מציינים את הקשיים בהם נתונה היום המדינה, ואיני רוצה להראות על הגורמים שהביאו לחוסר עבודה כה גדול, אנו עומדים בפני בעיה חמורה מאוד של גידול חוסר העבודה, כבר הגענו למצב שרבים ממחוסרי העבודה רעבים ללחם. חברי שקדמו לי כבר עמדו על הבעיה, שלא נראית גם באופן איזו שהיא הקלה.

מציגים את עובדי לשכות העבודה בארץ

כחיילים העומדים במערכה קשה מאוד, אבל אין מוסרים לעצמם דין וחשבון, שאותם החיילים הופקרו בחזית קשה זו ללא כל עידוד מעשי. ישנן לשכות עבודה בארץ של עובדים בהן אין מה לעשות, אין מה לחלק. רצינו להעלות את הבעיה הזאת בפני ועדת העבודה, על מנת שתעשה את הכל כדי להקל על מצב התעסוקה בארץ. איני יודע באיזה דרכים היא תעשה זאת, אך יש לעשות זאת במהירות האפשרית, שמענו מחברי כנסת, שאם מחוסרי העבודה יזיכו לדעת שאין פתרון אלא בהיאחזות בקרקע, תהיה להם יותר נכונות לכך. זה נכון, מחוסרי העבודה מוכנים לכל דבר, אבל לא נותנים להם את האפשרויות לכך. דובר על כך שפריון העבודה גדל, אולם גם עובדה זו גרמה למחוסרי עבודה, ויש צורך להעסיק את אותם הפועלים שנפלטו בגלל פריון עבודה גבוה. ציבור הפועלים מוכן לכל עבודה וגם לפריון עבודה גבוה, אך העבודה אינה ניתנת להם.

ט. עיצון:

אני רוצה להסתפק רק בשתי הערות בעלות אופי כללי, מבלי לחזור על הפרטים והטעמים שבמסרו ע"י חברי, ושוב עשו שעמדו על חומרת המצב לאור הסיכונים הכדאיים.

ברור שאנו נכנסים לתקופה קשה, צריך להעמיד את הציבור על הסכנות הנשקפות לו וגם לחייב אותו ליתר טאמצי. ועדת הכנסת ובאמצעותה גם מליאת הכנסת צריכים לחפש את הדרכים לעידוד היוזמה הקיימת בשטח זה, אנו טומכים על תקציב הפיתוח ועל מקורות הכנסה סדירים של המדינה, אבל אין ספק ששעת החירום היא גדולה מאוד, נדמה לי שחלק מהציבור הרגיש בשעת החירום עוד לפני שהרגישה זאת הכנסת, כי אנו עומים ליוזמה עצמית של כמה מקומות, אשר הביאה להקלה ניכרת, אולם היוזמה הזאת איננה יכולה להיהפך לנחלת יחידים. נדמה לי שע"י עידוד מסויים מצד הכנסת, אפשר היה להפוך זאת לתנועה רחבה אשר תלווה את טאמצי המדינה, תנועה אשר תוכל להביא הקלה בזמן הקרוב ביותר. היינו מבקשים מועדת העבודה לקיים דיון רציני בשאלה זו, כדי להגיע לתכנית אשר תוכל להביא לידי שיתוף הציבור בדבר עם טאמצי המדינה למציאת פתרון דחוף לבעיה.

הערת השניה קשורה במדיניות התעסוקה.

איננו מזלזלים אף במשהו בכל עבודה ובכל מקורות תעסוקה הקשורים בשיכון, תעשייה ושירות פיתוח שונות, אבל נראה לי שאם איננו רוצים לחיות טן היר לפה, עלינו לדאוג למקורות פרנסה כאלה יש בהם מינימום חמרי גלם, מינימום השקעת כספים, מכסימום ימי עבודה ומכסימום פרודוקטיביות. יש להפנות את הכספים בעיקר לסקטור החקלאי, כי בו ישנן האפשרויות הפוטנציאליות הגדולות ביותר. בטידה שאנו משקיעים כספים בשיכון, עבודה זו אינה יוצרת עבודה נוספת ואנו עומדים אח"כ בפני צרכים ותכניות חדשות, בשעה שכל פרוטה המושקעת בחקלאות יוצרת אפשרויות חוזרות של עבודה נוספת, נראה לנו שעד היום לא ניצלנו כראוי חברות כגון: חק"ל, מטעי האזמה וחברות אחרות, שיש להן תכניות רבות, אך מסוים מה לא הגיעו לירי ביצוע, אנו מבקשים שועדת העבודה תשים את הדגש על היכולת הפוטנציאלית הגבוהה בחקלאות מבחינת התעסוקה ותעשה במיטב יכולתה שהכספים אשר ילופזו, הן ע"י המדינה באופן ישיר והן ע"י עידוד הציבור הרחב, יופנו בשורה ראשונה למקורות תעסוקה עשירים בימי עבודה, הנותנים אפשרות של פתרון לא לשעה קלה בלבד, אלא לתקופה ארוכה יותר.

א. סטופ:

לפי הידיעות שנצטברו אצלי, היינו יכולים עם כל המצוקה שיטנה בארץ, להתחיל בבנין של אלף יחידות דיור, אשר 65% מההוצאות הם עבודה גרידא, החסרים הדרושים לכך ישנם, חסרה רק המשכנתא, אילו האוצר היה מוכן לספק את המשכנתא, אפשר היה להתחיל מיד בבנייה. מדוע לא לחשוב בקטיגוריה כזאת?

ח. למדן:

ברצוני לאמר מלים מספר לחברי מרכז הלסכות: (א) האם לא נראה להם שיש לעשות משהו למניעת אבטלה נוספת ע"כ שיהיה צו מניעת פיטורים ללא אישור שרת העבודה? (ב) האם אינם חושבים שאילו היו מציעים עכשיו למשרד האוצר להכריז על חודש מפקד לצרכי מס-הכנסה, היה זה מביא איזו שהיא הכנסה? (ג) האם אינכם חושבים, כהכנה לחוק ארגון התעסוקה, להציע להסתדרויות הפועלים להכריז על מפקד העובדים בארץ, פעולה היכולה להעסיק מספר פועלים?

ולדת העבודה
28.1.53

היו"ר ה, ברגר:
הוטמנו כאן הצעות שהן בגדר פעולות
מהירות, אך לפי סדר עבודתנו, ישיבתנו
הבאה צריכה להתקיים ביום רביעי הבא, אולי אפשר לקיים את ישיבת
הועדה עוד לפני כן, אפילו בתל-אביב?

ר. שרי:
בעקבות ההצעות שהוטמנו, אני מציע
שעוד לפני הישיבה הבאה יופגס יו"ר
הועדה עם שרת העבודה ושר הפנים.

ה ו ח ל ט
לקיים את הישיבה הבאה של הועדה
ביום ראשון בשעה 15.00 אח"הצ
בתל-אביב, הישיבה תתקיים בהסתתפות
מציגי מרכז הלשכות.

(הישיבה ננעלה בשעה 11.15)